

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Daniël Steegmann Mangrané. A Leaf-Shaped Animal Draws the Hand

[Bespreking van tentoonstelling: Daniël Steegmann Mangrané. A Leaf-Shaped Animal Draws the Hand, Milaan, 12 September 2019 -19 januari 2020]

Huiskens, M.

Publication date

2020

Document Version

Final published version

Published in

De Witte Raaf

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Huiskens, M. (2020). Daniël Steegmann Mangrané. A Leaf-Shaped Animal Draws the Hand: [Bespreking van tentoonstelling: Daniël Steegmann Mangrané. A Leaf-Shaped Animal Draws the Hand, Milaan, 12 September 2019 -19 januari 2020]. *De Witte Raaf*, 34(203), 33. https://www.dewitteraaf.be/files/DWR_203_LR.pdf

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

2 Malcolm Harris
Menselijk kapitaal en de
fabricage van millennials

7 Noortje de Leij
Sanne Vaassen
8 Jan-Willem Anker
Rory Pilgrim

11 Laurie Cluitmans
Thierry Oussou
12 Brenda Tempelaar
Lisa Sudhibhasilp
14 Johan Velter
Rein Dufait

18 Koen Brams
Gesprek met Nel Aerts

23 Reacties op *De Witte Raaf* 202

& 25–48

www.dewitteraaf.be

redactie & administratie: DWR/TWR vzw
Postbus 1428 – 1000 Brussel 1
t.: 32(0)2 223.14.50 – email info@dewitteraaf.be
vierendertigste jaargang – ISSN 0774-8523
verschijnt tweemaandelijks – 14.000 ex.
afgiftekantoor Brussel X
toegelaten gesloten verpakking Brussel X 3/187

Jonge kunstenaars (1)

Wie geboren is rond 1990, het jaar van de lancering van het world wide web, bereikte de volwassen leeftijd rond 2008, het jaar van de wereldwijde financiële crisis. Deze twee gebeurtenissen bepalen het leven vandaag nog steeds. Het internet heeft grootschalige wijzigingen in het publieke, private én politieke leven veroorzaakt, ongezien sinds de uitvinding van de boekdrukkunst vijf eeuwen geleden. De aanslepende financiële crisis – en vooral de achterhaalde en orthodoxe reacties erop – vormt het fundament onder het grote politieke dogma van deze tijd: iedereen moet besparen, behalve wie geen geld meer nodig heeft.

In dit nummer staan jonge kunstenaars centraal die rond 1990 geboren zijn, en in de jaren na 2008 actief werden in Vlaanderen en Nederland. De selectie is gemaakt door de auteurs – dat wil zeggen: we hebben aan critici gevraagd om een jong oeuvre te bespreken van een kunstenaar die aan deze summiere biografische criteria voldoet. Die opdracht is verre van evident, in de eerste plaats omdat het in de meeste gevallen een vorm van 'pionierswerk'

betreft: diepgaande kritische reflectie op een jong oeuvre is zeldzaam, wat het risico met zich meebrengt dat de bezigheden van deze generatie – met een lichte overdrijving – voornamelijk op emoticons onthaald worden. Dat jonge kunstenaars zich in het beste geval staande houden terwijl ze zoeken naar tijdelijke projecten en kleinschalige werkmogelijkheden, maakt de creatie en de presentatie van een coherent oeuvre er niet bepaald makkelijker op.

Wat deze kunstenaars al dan niet tot een artistieke generatie vormt, wordt in dit nummer impliciet gelaten. De vijf monografische teksten (en één interview) worden voorafgegaan door een essay van de Amerikaanse auteur Malcolm Harris, geboren in 1988. Eind 2017 publiceerde hij *Kids These Days: Human Capital and the Making of Millennials*, een veelbesproken – maar in de Lage Landen onvertaald gebleven – boek waarvan in dit nummer de conclusie verschijnt. Harris identificeert niet alleen problemen waarmee zijn generatie geconfronteerd wordt (en die hij analyseert als 'zeven tekenen van een barre toekomst'), hij vraagt zich ook af of er oplossingen en strategieën van verzet voorhanden zijn. In een wereld waarin schaarste en over-

vloed in een steeds paradoxaler contrast staan, en waarin schijnbaar alles tot een individuele (eerder dan een collectieve) verantwoordelijkheid wordt herleid, is de slotsom van Harris niet verbazend. We worden voortdurend aangemaand om iets te doen – om te kopen (of niet te kopen), om te stemmen, om te doneren of om te protesteren. Harris verwijst naar een opvallend visionair stuk speelgoed dat in 1996 op de markt werd gebracht: Bop-it. Het is een vrolijk ding dat de speler opdraagt om met een van de drie onderdelen iets te doen: draaien, trekken of slaan. En meteen nadat die opdracht is uitgevoerd, volgt een ander commando. Bop-it is niet alleen een metafoor voor het alomtegenwoordige multitasken en voor de schier oneindige hoeveelheid taken waarmee onze dagen gevuld zijn, maar ook voor een maatschappij waarin we vooral druk bezig zijn met dingen voor onszelf te doen. Het is een situatie die lang niet alleen het bestaan van jonge kunstenaars kenmerkt. Een van de suggesties van dit nummer is dan ook, met een variatie op Beuys: *Jeder Mensch ist ein junger Künstler*.

Christophe Van Gerrewey

'Contour Biennale 9: Coltan as Cotton', 2019
kunstencentrum nona, Mechelen

Steegmann Mangrané werd geboren in Barcelona, maar woont en werkt sinds 2004 in Rio de Janeiro. Inspiratie haalt de kunstenaar uit zijn huidige leefomgeving en dat komt in deze tentoonstelling op twee manieren naar voren. Twee naast elkaar getoonde 16mm-films (*Spiral Forest Gimbal (Kingdom Of All The Animals And All The Beasts Is My Name)*, 2014-2015) laten beelden zien van het Amazone-woud. Voor de opname van de ene film werd een camera aan een hangende kabel bevestigd, terwijl de andere film met een camera aan een gyroscoopachtig ophangstelsel werd gemaakt die 360 graden kon draaien. De natuur spint en tolt, wordt scherp en opnieuw onscherp. Ondanks het trage voortbewegen van de camera is er steeds net te weinig tijd om de verschillende details echt goed te zien. Een tweede referentie aan Brazilië vormen de twee glasplaten die elk in een blok beton zijn verankerd. Deze werken verwijzen naar het beroemde tentoonstellingsontwerp van architect Lina Bo Bardi uit 1968 voor het Museu de Arte de São Paulo (MASP). Steegmann Mangrané benadrukt de transparante en tegelijk isolerende of afscheidende kwaliteit van het glas. Wat zich erachter bevindt is weliswaar zichtbaar, maar laat zich niet aanraken of toe-eigenen.

De notie van afscheiding is een belangrijk aspect van de tentoonstellingsopstelling, mede omdat de expositie in één open ruimte plaatsvindt. Aan de hand van witte en semi-transparante schermen deelde de kunstenaar de tentoonstelling op in verschillende zones, waarbij de objecten zichtbaar zijn voor de toeschouwer, maar tegelijk onbenaderbaar. De kijkrichting – van binnen naar buiten – wordt in de installatie *A Transparent Leaf Instead of the Mouth* (2016-2017) omgedraaid: het glazen paviljoen herbergt levende planten en insecten en omsluit dus de natuur. Slechts kijken

Daniel Steegmann Mangrané, *A Transparent Leaf Instead of the Mouth*, 2016-2017
© de kunstenaar, Esther Schipper, Berlijn, Pirelli HangarBicocca, Milaan, 2019, foto Agostino Osio

Daniel Steegmann Mangrané, *Orange Oranges*, 2001
© de kunstenaar, Esther Schipper, Berlijn, Pirelli HangarBicocca, Milaan, 2019, foto Agostino Osio

Daniël Steegmann Mangrané. A Leaf-Shaped Animal Draws the Hand. 'Waarom de natuur naar binnen halen' is de centrale vraag in *A Leaf-Shaped Animal Draws the Hand* van Daniël Steegmann Mangrané (1977). De tentoonstelling vindt plaats in Pirelli HangarBicocca, een voormalige vliegtuigfabriek in het noorden van Milaan, inmiddels omgedoopt tot kunsthall en gesponsord door de Italiaanse bandenfabrikant Pirelli. De kunstenaar zoekt de confrontatie tussen het industriële karakter van de ruimte en de natuurlijke, organische materialen in zijn werk.

is toegestaan, met het nadrukkelijke verzoek het glas onaangeraakt te laten om zo de kwetsbare temperatuurregeling niet te verstoren. De onmogelijkheid van een tactiele relatie tot organisch materiaal benadrukt de kunstenaar ook in *Elegancia y renúncia* (2011), een gedroogd plantenblaadje bevestigd op een dunne metalen staaf onder een beamer, waardoor de contouren licht lijken te geven. De ingewikkelde opstelling roept de vraag op in hoeverre er tegenwoordig nog sprake is van een ongerepte natuur, en suggereert dat we vooral gewend zijn geraakt aan het gadeslaan van de natuur via een raam, scherm of lens – altijd ondergeschikt gemaakt aan de mens.

Orange Oranges (2001) vormt een mooi contrast met de werken die niet aangeraakt kunnen worden. In een kleine ruimte met wanden van oranjegeel en doorzichtig fotopapier hangt een sterke sinaasappelgeur. Bezoekers worden uitgenodigd om voor zichzelf een glas sap te maken en het op te drinken. Hoewel het aanvankelijk wat flauw aandoet wanneer je de sinaasappels staat te persen, zorgt het voor een betekenisvol contrapunt. In *Orange Oranges* worden naast het zicht ook de tast, reuk en smaak geactiveerd. Niet de kunstenaar, maar de bezoeker zelf zorgt nu voor een transformatie van de formele kwaliteiten van het organisch materiaal: van vast naar vloeibaar.

Een andere transformatie, in dit geval van organische naar geometrische vormen, staat centraal in een tekeningenserie, diaprojectie en een wandschildering getiteld *Morfogenesis-Crisis* (2019), een geheel dat zinspeelt op de simultane totstandkoming en abstrahering van vormen (*crisis* betekent zoiets als 'onzichtbaar worden'). Het geometrische raster in de kleurige wandschildering is een geabstraheerde vertaling van een takkenstructuur. Hier is ook *Mano con Hojas* (2013) te zien, een hologram van een hand omgeven door bladeren, het enige werk waarin een menselijke vorm te herkennen valt.

Deze virtuele hand werpt opnieuw de vraag op waarom de natuur binnen de muren van HangarBicocca wordt gehaald. Mijn eigen nog steeds naar sinaasappel geurende handen hebben telkens de behoefte gehad tot aanraken, maar dat verlangen werd op één uitzondering na steeds geblokkeerd. Zo schadelijk als de voorheen op deze plek gebouwde vliegtuigen zijn voor het klimaat, zo kwetsbaar weet Steegmann Mangrané de natuur in zijn werk op te voeren.

Matisse Huiskens

→ Daniël Steegmann Mangrané. *A Leaf-Shaped Animal Draws the Hand*, tot 19 januari in Pirelli HangarBicocca, Via Chiese 2, 20126 Milaan.